

INAUGURACIÓ DE LA JORNADA "CONSULTES POPULARS PER VIA DE REFERÈNDUM"

Palau del Parlament, 9 d'octubre de 2009

Moltes gràcies, conseller.

El Parlament té una dinàmica de jornades de diferents tipus, i, evidentment, sempre que siguin sobre una qüestió vinculada amb el dia a dia del Parlament, amb el que hi fem, en aquest cas una llei que debatem aquí al Parlament, sempre és important la disponibilitat per acollir-les i per facilitar al màxim que es puguin fer.

Aquesta jornada, a més, s'inscriu en un marc d'interès molt evident i de gran actualitat per al poder legislatiu, ja que, com els deia, en aquests moments tramitem el Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya, que, sincerament, crec que és una de les iniciatives importants d'aquesta legislatura.

Parlem d'un projecte que quan sigui llei, a la pràctica, segur que marcarà un abans i un després en la democràcia del nostre país. Per què? Doncs per diversos motius, però entre altres coses perquè ha de permetre al poble català expressar de manera oficial, reglada, institucionalitzada, la seva opinió sobre qüestions de l'àmbit de l'interès col·lectiu. Per tant, ha de permetre a la ciutadania participar, participar –aquesta és una expressió molt gastada, però poc utilitzada, segurament–, de manera directa en la presa de decisions polítiques.

Això és un fet plenament normal i habitual, i jo diria que fins i tot de vegades admirat i reconegut, en altres democràcies, però també ho és en la mateixa evolució de la democràcia. I també és un fet cada cop més propi dels nostres temps, en un món que evoluciona, en què les societats són més plurals, en què apareixen a més situacions polítiques puntuals que segurament escapen als eixos clàssics sobre els quals se situen els partits polítics.

És difícil d'acceptar, en una societat moderna i informada, que la voluntat i les idees d'un ciutadà coincideixin sempre, sempre, i per definició, amb les d'un partit concret a què cedeix la seva representació política. O també es fa difícil d'entendre que tots els representants d'un partit coincideixin absolutament en tots els temes d'interès polític.

En aquest sentit, la idea d'obrir la porta a la possibilitat que la ciutadania s'expressi i participi directament en una decisió, sigui per la seva transcendència, sigui perquè supera aquesta lògica de posicionament dels partits sobre la qual s'articula el vot electoral, sembla difícilment rebutjable.

De fet, el mateix Estat espanyol compta amb aquest mecanisme, però també, i incomprensiblement, fins a l'aprovació de l'actual Estatut no era un instrument utilitzable per les institucions catalanes, tot i la capacitat d'autogovern, tot i el fet de gaudir de competències executives i legislatives. Hi ha una realitat d'autogovern de les institucions, però fins a l'actual Estatut aquestes institucions no tenien cap marc que els permetés consultar a la ciutadania cap qüestió amb un referèndum.

Dotar-nos d'aquest instrument participatiu sembla encara més necessari quan ens trobem, com en els darrers temps, en un context de creixent desafecció política, desafecció política que, per cert, es defineix com una actitud sostinguda, de llarga durada, diferenciada de la insatisfacció de caràcter més puntual.

Fa gairebé dues dècades el professor Richard Gunther va demostrar que en línies generals el desinterès polític es troba estretament vinculat a sentiments d'impotència i de confusió respecte a la política.

Els referèndums, les consultes, no són la solució, però sí que són un instrument que pot ajudar a combatre precisament aquests sentiments de confusió i d'impotència política. Al cap i a la fi, permeten perfectament als ciutadans ser participants directes, estar connectats a les decisions i, fins i tot, gaudir d'un cert poder polític. Segurament, tot plegat també permet aclarir situacions que acaben generant contradiccions en el mateix món polític i que a més acaben provocant aquesta confusió en la ciutadania.

Així mateix, les experiències de democràcia participativa –que n’hi hagut unes quantes, al nostre país, en l’àmbit local, per cert– han demostrat també que, més enllà del resultat del mateix procés participatiu, un dels efectes posteriors és l’augment de l’interès dels qui hi participen pel que succeeix al seu entorn; per tant, encara que sembli estrany en els temps que corren, més interès per la política. I aquest interès, aquest major seguiment, són fonamentals per al bon funcionament de tota democràcia, per a la mateixa qualitat d’aquesta democràcia.

En definitiva, els processos de consulta són un exercici de participació, d’implicació ciutadana en els fets col·lectius, també de responsabilitat, i constitueixen un reforç de legitimitat. És a dir, són exercicis que poden ajudar a consolidar la democràcia.

I si les coses es fan bé, amb informació, amb rigor, i tothom assumeix la seva responsabilitat cívica, ningú no pot tenir por de preguntar a la ciutadania sobre qüestions que afecten el país. A cap demòcrata no li pot fer por preguntar a la ciutadania, si es garanteixen els mecanismes d’informació i de rigor en el procediment.

Hi insisteixo: les consultes no solucionen per si mateixes l’allunyament que una part important de la ciutadania expressa amb relació a la política, però poden ser un mecanisme útil per al funcionament del sistema democràtic.

Aquesta mateixa setmana, i en aquesta línia que els deia abans de fer activitats al Parlament, hem portat el Premi Nobel d’Economia del 2007, Eric Maskin. Maskin ens va exposar, va esbossar, la seva teoria del disseny de mecanismes amb relació a la implementació d’objectius socials. Seguint el fil d’alguna de les seves respostes, el del referèndum és precisament un exemple de mecanisme eficaç, dissenyat fa temps i provat per altres democràcies, un mecanisme ple de virtuts democràtiques, que conté potencialment molts aspectes positius, tot i que, com tots els instruments, també té riscos, riscos que cal tenir en compte per no fer-ne un mal ús i per fer-ne un ús el més òptim possible.

Des d’aquesta perspectiva, permetin-me dir-los que la jornada d’avui és especialment valuosa, i ho vull remarcar, precisament perquè ens ha de

permetre identificar dubtes, ens ha de permetre veure quins possibles problemes pot tenir aquest mecanisme i, per tant, orientar-los també cap a possibles solucions. En definitiva –i perdonin la influència de Maskin avui, però és tan recent!–, ha d'ajudar-nos a reforçar el mecanisme, a fer-lo més sòlid, a millorar l'instrument que des la plena legalitat ha de permetre al poble català exercir el seu dret a decidir de manera directa qüestions polítiques del seu interès.

La jornada compta amb ponents de gran prestigi, de reconegut prestigi, d'elevat coneixement i d'experiència en la matèria, que garanteixen, i també ho torno a remarcar, la utilitat, la qualitat i el rigor de totes tres taules de debat.

Mirin, des que exerceixo la presidència d'aquesta casa hem intentat sempre obrir el Parlament, fer-lo com més transparent millor, fer-lo dinàmic, no quedar-nos en l'estricta funció del parlamentari que compleix la seva obligació dintre de l'hemicicle o en una comissió i s'ha acabat. Ens semblava que era important obrir-nos a la societat i veure que les coses necessiten cada vegada més rigor a l'hora de fer-se. Per tant, les lleis també.

I en el món en què vivim el coneixement és absolutament fonamental. Quan vaig a les escoles i tinc molts estudiants davant –que ho faig sovint, a les universitats també–, sempre els dic el mateix: “Els parlamentaris, quan fan una llei, han d'estudiar, han de fer els deures i han de treballar molt.”

Per tant, que el Parlament doti els diputats, i en aquest cas gràcies al Govern, de les eines per tenir més coneixement i, per tant, més rigor a l'hora de fer la seva feina em sembla que és absolutament fonamental i, a més, dóna el sentit institucional adequat a aquesta casa.

Per tant, i per acabar, vull agrair a tots els ponents d'aquesta jornada la seva col·laboració; al conseller Ausàs, haver pogut celebrar la jornada aquí; la feina que s'ha fet en aquesta qüestió –que, hi insisteixo, per mi és molt rellevant en aquest final de legislatura–, i a tots vostès, la seva participació.

Moltes gràcies.